

Prof. dr hab. Andrzej Zubek
Akademia Muzyczna
im. Karola Szymanowskiego
w Katowicach

Bielsko-Biała, 30 marca 2022 r.

Adres:
ul. Dolnośląska 20
43-300 Bielsko-Biała
Tel. 601 40 82 17
e-mail: andrzejubek@autograf.pl

RECENZJA

na temat rozprawy doktorskiej pani mgr Marty Mathea Radwan pt. *Specyficzne zagadnienia wykonawcze utworów przeznaczonych na chór jazzowy na podstawie realizacji programu prezentacji przewodowej.*

Zleceniodawca recenzji

Zleceniodawcą opinii jest Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie – pismo z dnia 01.10. 2021 r. informujące o powierzeniu mi funkcji recenzenta decyzją Rady Dyscypliny Artystycznej UMFC.

Zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 roku poz. 1789) , Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku (Dz. U. z 2018 roku poz. 261) w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora oraz art. 179 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 30 sierpnia 2018 r. poz. 1669)

Podstawowe dane o kandydatce

Pani Marta Mathea Radwan urodzona 20 stycznia 1981 roku w Poznaniu legitymuje się wszechstronnym i wielopłaszczyznowym wykształceniem muzycznym.

W latach 1995-2001 uczęszcza do Szkoły Muzycznej II stopnia im. J. Elsnera w Warszawie, którą kończy na kierunku *Rytmika* z oceną bardzo dobrą.

W roku 2000 zostaje studentką Akademii Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie, gdzie kontynuuje swoją naukę na Wydziale Edukacji Muzycznej, specjalności Dyrygentura Chóralna. Kończy ją w roku 2006 z wynikiem celującym. Równocześnie kształci się w klasie wokalistyki jazzowej w Niepublicznej Szkole Wokalnej im. J. Wasowskiego w Warszawie (1998-2004, dyplom z oceną bardzo dobrą z wyróżnieniem) oraz w Podyplomowym Studium Jazzu Państwowej Szkoły Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie w klasie wokalistyki jazzowej Izy Zająć, otrzymując w roku 2006 dyplom z oceną bardzo dobrą.

W roku 2010 Marta Mathea Radwan podejmuje studia na Królewskiej Akademii Muzycznej w Arhus/Alborg (Dania) w specjalności dyrygentury rozrywkowej (rhythmic conducting), która kończy dyplomem z najwyższą oceną (12) w roku 2012.

Od roku 2018 uczęszcza na studia doktoranckie Wydziału Edukacji Muzycznej , specjalności Dyrygentura Chóralna Uniwersytetu Fryderyka Chopina w Warszawie.

Działalność artystyczna Pani Marty Mathea Radwan jest wielotorowa, a dokonania w charakterze dyrygenta, aranżera czy wokalisty są imponujące. W swoim dorobku artystycznym wyszczególnionym od roku 2008 do 2019 doktorantka dokumentuje około 60 koncertów wykonanych w kraju i zagranicą (Anglia, Dania). Między innymi jest dyrygentem i aranżerem chóru jazzowego *Jazz City Choir - Łowicka* (konkurs o *Złotą Tarzę*, Dzień Papieski w TVP 1, koncert pamięci Sławomira Kulpowicza), chóru *Alle Choir Warsaw* (oprawa muzyczna Dni Papieskich 2010, 2015, koncerty z programem *Kolędy świata*), chórów założonych w Kopenhadze, w popołudniowej szkole chóralnej *Karskolen : Voice Zone , Jazz Choir, Man's Choir, Senior Choir* oraz koncerty na terenie Danii, chóru *Alle Choir London* (Program w BBC1 *Pitch Battle*, liczne koncerty w Londynie 2015-2018), kierownikiem muzycznym, aranżerem i wokalistką tria *Scandinavian Singing Club* (album *Nocturen for Babies and their sleepy adults*, liczne koncerty w Londynie 2016-2018) czy dyrygentem chóru *Ad Hoc* (warsztaty chóralne, koncerty w Warszawie 2018).

Jako wokalistka występowała w recitalach własnych (między innymi *Mikrofon i pióro* z piosenkami E. Brylla (2007), Pamięci Danuty Rinn – ZASP 2008 czy *Magia* – Okuniew 2009, jako wokalistka towarzysząca między innymi na Festiwalu Zaczarowanej Piosenki im. M. Grechuty w Krakowie od 2004 r. przez 14 edycji, w 43 Krajowym festiwalu Polskiej Piosenki w Opolu w 2006 r. (występ z Edytą Górniak), koncerty z Marią Sadowską, Anną Sroką, Tomaszem Wachnowskim, Moniką Dryl czy udział w spektaklach muzycznych *Ulica, którą płyną moje dłonie* (premiera 2005 r.)

Do najważniejszych osiągnięć pedagogicznych doktorantki należy zaliczyć otwarcie popołudniowej szkoły chóralnej dla dorosłych w Kopenhadze *Korskolen* w roku 2012, gdzie była dyrektorem muzycznym i dyrygentem

wszystkich chórów. Prowadziła administrację i przygotowywała wszystkie koncerty szkolne w charakterze dyrygenta do czerwca 2014 roku.

Ponadto Marta Mathea Radwan prowadziła warsztaty chóralne dla młodzieży i dorosłych. Między innymi:

- Letnie warsztaty z piosenkami Agnieszki Osieckiej (Warszawa 2006)
- Warsztaty *Circle Songs* (Warszawa 2010)
- Warsztaty *Circle Songs* i *Rhythm and Groove* (Kopenhaga 2012-2014)
- London Open Choir – regularne warsztaty *Circle Songs* (Londyn 2014-2018)
- Warsztaty *Ad Hoc* (Warszawa 2018).

Wysoka jakość prezentowanych przez doktorantkę utworów zostaje dostrzeżona i wyróżniona wieloma nagrodami, jak chociażby Nagroda Ministra Kultury i Sztuki dla najlepszego wokalisty i aranżera na festiwalu im. Anny German *Tańczące Eurydyki* – 2007, wyróżnienie dla chóru jazzowego *Jazz City Choir* pod dyrekcją Marty Mathea Radwan za wykonanie standardu *Blue Moon* na Festiwalu Jazzu Tradycyjnego *Złota Tarka* – 2009 r. czy Nagroda za najlepsze wykonanie utworu klasycznego dla chóru *Offbeat Choir* pod dyrekcją Marty Mathea Radwan na Richmond Choir Fest – 2017 r.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska mgr Marty Mathea Radwan pt. *Specyficzne zagadnienia wykonawcze utworów przeznaczonych na chór jazzowy na podstawie realizacji programu prezentacji przewodowej* to dzieło artystyczne zarejestrowane na nośniku elektronicznym (audio – video) oraz jego opis stanowiące łącznie dysertację pod wyżej wymienionym tytułem. Dzieło to obejmuje jedenaście utworów wykonanych przez zespoły wokalne, chóry kameralne a’cappella, jak również z towarzyszeniem zespołu instrumentalnego, zarejestrowanych na koncertach w różnych miejscach i czasie, jak i utwory nagrane wieloetapowo studyjnie i elektronicznie zmontowane dla potrzeb przewodowych.

Pierwszym utworem zarejestrowanym na płycie jest temat Milesa Davis’a *So What?* opracowany przez doktorantkę na zespół wokalny a’cappella. Teledysk został zrealizowany zdalnie, metodą *virtual choir* z udziałem wokalistów chóru jazzowego *Alle Choir London* w sposób bardzo profesjonalny. Na uwagę zasługuje tu świetna intonacja jak i improwizacja scatem solistki Anity Łazińskiej.

Następna pozycja to archiwalne nagranie pochodzące z finałowego koncertu warsztatów chóralnych *Ad Hoc* prezentujące duży żeński chór warsztatowy, który wykonał improwizację metodą *circle song* na bazie melodii ludowej *Czerwone jabłuszko*.

Nieco inaczej brzmi drugi przykład improwizacji zbiorowej *circle song* wykonanej już przez *Alle Choir London* pochodzącej z prywatnej domowej sesji. W odróżnieniu od pierwszej wersji jest to przykład bardziej

zaawansowany pod względem muzycznym, z miejscem na improwizację solową oraz zastosowanie techniki *vocal painting*. Jak w pierwszym tak i w drugim przypadku Marta Mathea Radwan znakomicie wywiązuje się z roli prowadzącej grupę wokalną. Nie samo dyrygowanie, a wprowadzanie głosem w obieg pewnych motywów melodyczno-rytmicznych, sugerowanie dynamiki, zawieszanie czy wprowadzanie w ruch całej motoryki czyni z doktorantki osobę w pełni świadomą formy, stylistyki czyli idiomatyki wykonywanego gatunku muzyki.

Kolejnym, czwartym utworem programu przewodowego jest popularny *Fly Me to the Moon* Barta Howarda w aranżacji na zespół wokalny a'cappella Jespera Holma, a wykonany przez *Alle Choir London*. Zespołem dyryguje Marta Mathea Radwan dbając o odpowiednią i jednakową we wszystkich głosach artykulację i dynamikę. Utwór świetnie zaśpiewany, z dobrą intonacją i dużym wyczuciem swingu.

Zmianę formy i nastroju przynosi następną pozycją jaką jest *Say Ladeo* Bobby'ego McFerrina, w aranżacji Rodgera Treece. Zaśpiewana również przez *Alle Choir London* wymagała od zespołu wysokiego kunsztu wykonawczego. Wokaliści pracujący pod kierunkiem doktorantki wyśmienicie wypełnili swoje zadania śpiewając wybornie czy to partie aranżowane czy improwizowane w tym trudnym, o wysokim ciężarze gatunkowym utworze przeznaczonym na zespół wokalny a'cappella. Nagranie audio-video zrealizowane techniką *virtual choir*, w tym efekty specjalne i montaż (Studio Human Stories) jeszcze bardziej podkreśliły świetną dramaturgię wyżej wymienionego i wykonanego utworu.

Następną, szóstą pozycją programu przewodowego jest utwór reprezentujący formę cykliczną – msza *Nidaros Jazz Mass* Boba Chilcotta wykonana przez żeński chór kameralny *Sirenes* z towarzyszeniem zespołu instrumentalnego. Każda z jej części: *Kyrie, Gloria, Sanctus, Benedictus* czy *Agnus Dei* utrzymana jest w innym tempie i klimacie. Dyrygentka „nakładając” niejako partie chóru na wcześniej nagrany sekcję rytmiczną bardzo precyzyjnie i sugestywnie wprowadza poszczególne partie chóralne jak chociażby w *Agnus Dei*, gdzie doskonała jej manualna technika bezbłędnie inicjuje początek partii wokalne po lirycznym, wcześniej nagrany wstępie kontrabas.

Po sugerowanym przez doktorantkę oddechu – przerwie w przewodowym programie następuje druga jego część. Otwiera ją zespół *Alle Choir London* wykonujący utwór *Beautiful Love* Victora Younga w aranżacji J. Czajkowskiej – Zoń i M. Radwan. Został on nagrany wieloetapowo i w studio zespół wokalny pod dyktando Marty Mathea Radwan nałożył w całości swoją partię na nagrany wcześniej sekcję rytmiczną. Utwór brzmi bardzo dobrze, a realizacja obrazu nawiązuje do stylistyki lat 40-tych, podobnie jak w utworze *Fly Me to the Moon*.

Następną, ósmą pozycją filmu przewodowego jest zbiór trzech utworów powiązanych w tzw. *potpourri* a wykonanych na żywo przez *Alle Choir London*

na ostatnim koncercie, jaki mógł się odbyć z tym repertuarem przed pandemią. Rozpoczyna go zespół wokalny śpiewający a'cappella utworem *The Nearness of you* Hoagy Carmichaela w aranżacji Kirby'ego Shawa. Dwa pozostałe zostały zaśpiewane już z sekcją rytmiczną (szkoda, że bez kontrabas), a są to walc *On a Clear Day* Burtona Lane w aranżacji Darmona Meadera wykonany przez kwartet wokalny i *Just in Time* autorstwa Jule'a Styne'a w aranżacji Kirby'ego Shawa już zaśpiewany całym zespołem z werwą, poczuciem swingu pod wprawną ręką i okiem Marty Mathea Radwan.

Ostatnie trzy pozycje programu to utwory zaaranżowane na big-band, zespół wokalny i solistów.

Pierwszy z nich to kompozycja Petera Blaira *Doctor Blues*. W nagraniu uczestniczył *Chopin University Big-band* oraz kwartet wokalistów z *Alle Choir London*.

W drugim utworze – standardzie *I could Write a Book* autorstwa Richarda Rodgersa w aranżacji Darmona Meadera udział wzięli: big-band Uniwersytetu Muzycznego oraz kompletny *Alle Choir London* z gościnnym udziałem solisty Freddiego Benedicta.

W trzecim, a zarazem ostatnim utworze programu – koncercie przewodowego, finałowym *Revelation* autorstwa Russella Ferrante w aranżacji Roba Catlendera oprócz big-bandu Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina i gospelowego kwartetu wokalnego wziął również udział solista – wokalista Piotr Tazbir.

Wszystkie wymienione tu utwory realizowane były zdalnie. Oddzielnie nagrywane przez zespoły oraz oddzielnie rejestrowane (video, play-back). Pomimo tych niedogodności udało się artystom i realizatorom uzyskać wspólną energię podzespołów, które w powyższych utworach emanują dużym poczuciem swobody i swingu. Widziana w studiu nagraniowym Marta Mathea Radwan z dużym zaangażowaniem, wyczuciem stylu i charakteru wykonywanej muzyki prowadzi *Chopin University Big-band*.

Zresztą wszystkie jej manualne działania na przestrzeni całego koncertu są właściwymi sygnałami, bodźcami do kształtowania odpowiednich fraz przez członków zespołów, odpowiedniej artykulacji czy dynamiki. Szczególnie ma to duże znaczenie w improwizacjach zbiorowych typu *circle song*, w których doktorantka każdy motyw czy frazę inicjuje głosem, ręką czy całym ciałem.

Żałuję jednak, że sytuacja pandemiczna nie pozwoliła nam na uczestnictwo w charakterze widzów i słuchaczy w prezentacji dzieła artystycznego „na żywo”, aby dokonać jego oceny, choć muszę stwierdzić, że program przygotowany w postaci filmu video skonstruowany został i oparty o dobrą koncepcję dramaturgiczną. Bogaty potencjał artystyczny oraz osobowość dyrygentka Pani Marty Mathea Radwan miałyby na pewno bezpośredni wpływ na kształtowanie utworów podczas koncertu „na żywo”. Interakcja – sprzężenie zwrotne pomiędzy zespołami a dyrygentem buduje

atmosferę radości tworzenia i wykreowywania w czasie rzeczywistym „nowej” muzyki, oby zawsze dobrej jakości, podlegającej ocenie recenzenta.

Opis dzieła artystycznego, rozprawy doktorskiej składa się z siedmiu głównych rozdziałów bardzo wnikliwie i obszernie potraktowanych. Całość pracy pisemnej stanowi publikacja książkowa licząca wraz z Bibliografią i Netografią aż 205 stron.

W rozdziale pierwszym autorka przedstawia definicję i genezę jazzu oraz jego związki z muzyką klasyczną. Porusza również problemy wykonawczo-techniczne występujące w jazzowej muzyce chóralnej.

Rozdział drugi to chóralistyka jazzowa w tradycji i współczesności czyli umiejscowienie przez doktorantkę tejże chóralistyki w naszej kulturze muzycznej obejmującej literaturę przedmiotu, jak i różne tradycje tego rodzaju wykonawstwa.

Rozdział trzeci poświęcony został problemom improwizacji wokalne oraz rodzajom jej realizacji, jak solowa improwizacja – tu rola *scatu* czy grupowa – *circle song*.

Rozdział czwarty prezentuje różnorodne gatunki chóralnej muzyki jazzowej, od worksongów po jazz współczesny.

Natomiast rozdział piąty to zasadniczy opis dzieła artystycznego czyli analiza jedenastu utworów pod względem budowy formalnej, przebiegu harmonicznego i melodycznego oraz rytmiki, artykulacji, aranżacji, dramaturgii utworu i stopnia trudności zaprezentowanych przez zespoły wokально-instrumentalne na filmie dźwiękowym – video jako materiał przewodowy.

W rozdziale szóstym doktorantka przedstawia nam koncepcję dramaturgii koncertu przewodowego oraz opis jego realizacji.

Rozdział siódmy – ostatni zawiera wnioski z realizacji koncepcji wykonawczej oraz konkluzję i podsumowanie pracy.

Opis doktorskiej pracy artystycznej ujawnia bardzo wysoki poziom wiedzy autorki z zakresu historii muzyki, historii muzyki oraz literatury i dyskografii muzyki jazzowej. Analityczna część Opisu przedstawiona jest bardzo obszernie, jednocześnie w sposób precyzyjny a klarowny. Na szczególną uwagę zasługują zamieszczone tu przykłady nutowe czy graficzne tabele przedstawiające budowę formalną utworów, jak i tabele z tekstem w języku angielskim z tłumaczeniem na język polski.

Opis pracy wieńczy Bibliografia oraz Netografia poprzedzona streszczeniem – Abstraktem w języku angielskim.

Do pracy wkradły się jednak drobne błędy tzw. literówki, jak i na stronie 56 niewłaściwe twierdzenie autorki, cyt. „ Oprócz Parkera, który nie tylko grał na trąbce” powinno być „Oprócz Gillespiego, który...”. Zwrócone tu drobne uwagi w niczym jednak nie umniejszają wartości prezentowanego dzieła artystycznego i jego Opisu.

KONKLUZJA

Po szczegółowym zapoznaniu się z przedstawioną dokumentacją mogę z przekonaniem stwierdzić, że zarówno dorobek artystyczny Pani Marty Mathea Radwan jak i przedstawiona do oceny praca doktorska pt. *Specyficzne zagadnienia wykonawcze utworów przeznaczonych na chór jazzowy na podstawie realizacji programu prezentacji przewodowej* spełniają wymogi art. 13 ust.1 ustawy z dnia 13 marca 2003 roku. Kandydatka zaprezentowała oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego, wykazała ogólną wiedzę, posiadała umiejętności konieczne do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej co uzasadnia mój wniosek o przyjęcie pracy i dopuszczenie jej do publicznej obrony umożliwiającej nadanie Pani mgr Marcie Mathea Radwan stopnia doktora sztuki muzycznej w dyscyplinie artystycznej *dyrygentura*, co niniejszym postuluję.

Prof. Andrzej Zubek